

Eina į pabaigą 2018 m. gegužį prasidėjusios derybos dėl ilgalaikio ES biudžeto. Valstybių narių pozicijos labai skiriasi: vienos dėl Jungtinės Karalystės pasitraukimo ragina susiveržti diržus, kitos yra tvirtai įsitikinusios, kad pagrindiniams sektoriams, kaip antai žemės ūkiui ir regioninei plėtrai, reikalinga nuolatinė parama. Svarbiausias daugelio keliamas klausimas – ar šalių įnašai į ES biudžetą duos jų mokesčių mokėtojams reikiamos naudos.

Vokietija ir Nyderlandai nori mažesnio biudžeto po „Brexit“, sutelkiant dėmesį į naujus prioritetus, tokius kaip moksliniai tyrimai ir migracija. Prancūzija vadovauja aljansui, siekiančiam apsaugoti žemės ūkio subsidijas, o pietinės ir rytinės šalys, tame tarpe ir Lietuva, sunkiai kovoja, kad išlaikytų lėšas regioninei plėtrai.

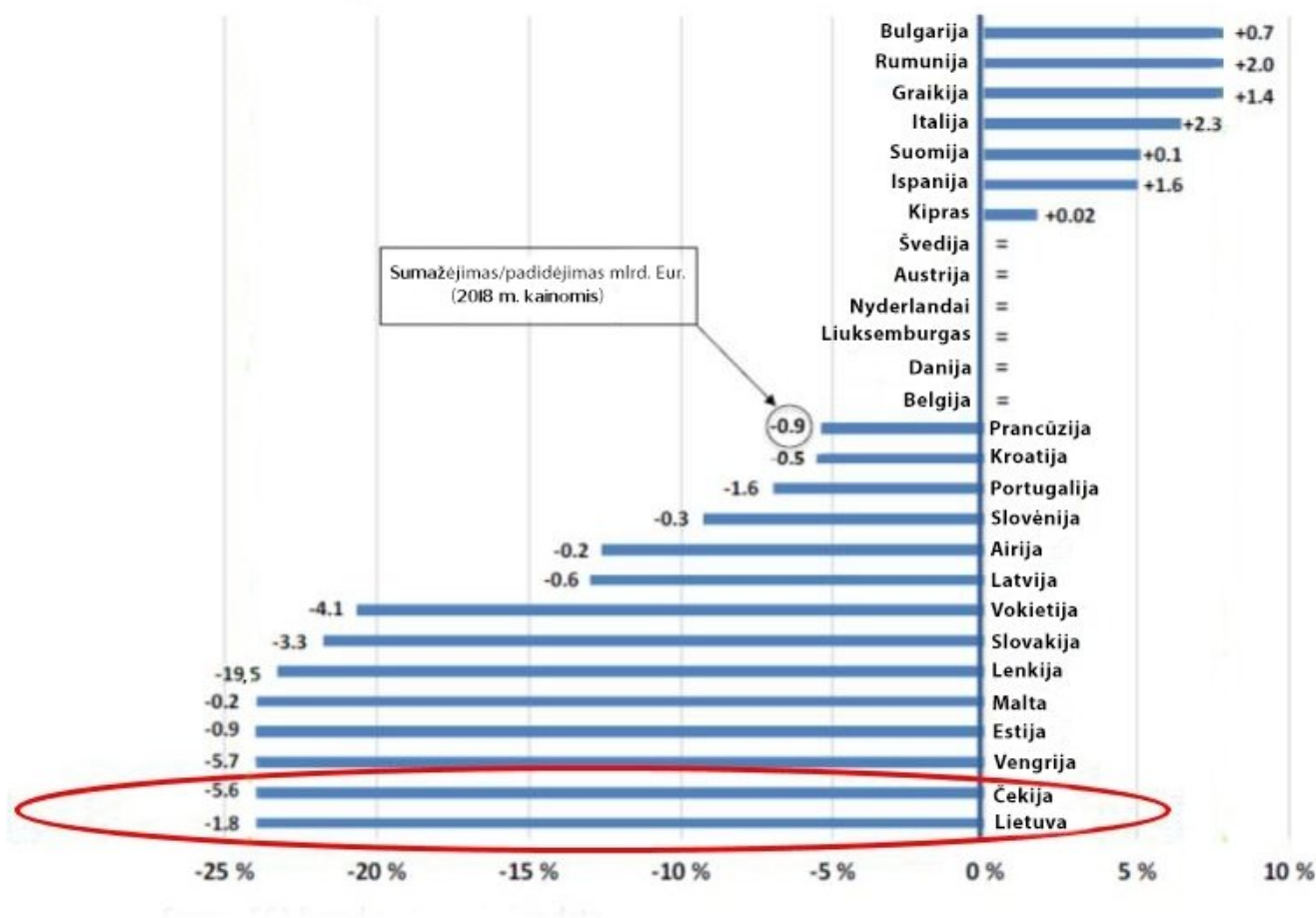
Jau šį antradienį Briuselyje pokalbio dėl daugiamečių finansinės programos susitiks Europos Vadovų Tarybos pirmininkas Charles Michel ir Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda. Tokie susitikimai su valstybių vadovais prieš vasario 20 d. vyksiantį neeilinį Europos Vadovų Tarybos posėdį vyko ir visą praėjusią savaitę.

„Derybos prasidėjo, jos įgauna pagreitį. Didžiausia bėda derantis dėl šitos finansinės perspektyvos yra jos dydis, kadangi iš ES ką tik išstojo Jungtinė Karalystė – didelis mokėtojas ES biudžetui. Jis smarkiai mažėja, dėl mažėjančio krepšelio visada yra sunkiau susitarti“, – žurnalistams Briuselyje sakė Lietuvos ambasadorė Europos Sąjungoje Jovita Neliupšienė

Kaip teigia mūsų politikai ir diplomatai, Europos Komisijos pateiktas daugiamečio biudžeto projektas yra nepriimtinas Lietuvai, nes mūsų šaliai skirtos finansinės lėšos iš ES sanglaudos fondų mūsų valstybei sumažinamos beveik ketvirtadaliu (24 proc.), o jei būtų

priimtas Suomijos pasiūlymas, Lietuva netektų beveik 27 proc. skiriamų lėšų. Lietuvos taip pat netenkina Europos Komisijos siūlymas dėl tiesioginių žemės išmokų. ES jau dabar nesilaiko savo 2013 m. priimto įsipareigojimo, kad tiesioginės išmokos Lietuvos žemdirbiams 2020 m. sieks 196 eurus už hektarą. O ir naujajame septynerių metų biudžete jos nebus pakankamai sparčiai didinamos, kad pasiektų ES vidurkį. Ūkininkus atstovaujančių organizacijų teigimu, toks biudžeto pasiūlymas diskriminuoja mūsų ūkininkus ir sukuria nelygiavertes konkurencines sąlygas rinkoje.

15 šalių – Kipras, Čekija, Estija, Vengrija, Malta, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Ispanija, Portugalija, Bulgarija, Graikija, Slovėnija, Kroatija, Italija sudarė Sanglaudos draugų grupę. Praėjusį savaitgalį Lisabonoje ši grupė (išskyrus Italiją ir Kroatiją) paragino nemažinti Sanglaudai ir Bendrai žemės ūkio politikai skiriamų ES lėšų. Skolingas neliko ir „turtinųjų“ klubas. Įvyko Austrijos, Danijos, Švedijos ir Nyderlandų premjerų pokalbis, kuriame dar kartą pakartota, kad šalys išlieka vieningos – t.y. sieks Daugiametei finansinei programai išleisti tik 1 proc. nuo bendrųjų nacionalinių pajamų. Austrijos kancleris Sebastianas Kurz

net pareiškė vetuosiąs naująjį biudžetą jei jis bus bent toks, kokį dabar siūlo Europos komisija.

Kaip viskas vyksta ?

Derybos dėl daugiameinės finansinės programos paprastai pradedamos likus keleriems metams iki numatomos daugiameinės finansinės programos įgyvendinimo pradžios.

Formalus procesas prasideda Europos Komisijai pateikus daugiameinės finansinės programos pasiūlymus.

Į vadinamąjį dokumentų rinkinį visų pirma įeina:

- reglamentas, kuriame nustatoma, kiek ES gali išleisti savo politikos sritims ir programoms remti
- pasiūlymas dėl nuosavų išteklių, kuriame nustatoma, iš kur gaunamos ES pajamos.

Toliau vyksta techninės ir politinės diskusijos Vadovų Taryboje siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės dalyvautų priimant susitarimą: **susitarimui priimti reikia vieningo balsavimo**. Apibrėžiant Vadovų Tarybos poziciją ES vadovai, kurie susitinka Europos Vadovų Taryboje, pateikia Tarybai politines gaires.

Be to, tam, kad derybos būtų užbaigtos, reikia ir Europos Parlamento pritarimo.

Lygiagrečiai vyksta derybos dėl ES įvairių sektorių išlaidų programų visose srityse, įskaitant žemės ūkį, užsienio politiką ir mokslinius tyrimus.

Žiūrime ką turime. Komisijos pasiūlymas

Komisijos pasiūlymas – ilgalaikis ES biudžetas, kuri sudaro iš viso:

- **1,135 mlrd. € įsipareigojimų** (2018 m. kainomis), t. y. **1,11 %** ES 27 bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP)

Be kitų sričių, numatoma didinti sienų kontrolei, gynybai, migracijai, vidaus ir išorės

saugumui, vystomajam bendradarbiavimui ir moksliniams tyrimams skiriamą biudžetą; mažiau lėšų planuojama skirti sanglaudos politikos ir žemės ūkio politikos bei kitoms sritims. Bendrą struktūrą bandoma supaprastinti, o septynios naujos išlaidų kategorijos apims iš viso 17 politikos sričių.

2021–2027 m. laikotarpiu atskirų išlaidų programų skaičius turi būti sumažintas nuo dabar esamų 58 iki 37 programų. Be to, Komisija siūlo specialių biudžeto priemonių, neįtrauktų apskaičiuojant DFP viršutinės ribas, rinkinį, kad būtų padidintas ES biudžeto sudarymo lankstumas, pvz., lankstumo priemonę (1 mlrd. EUR per metus), neatidėliotinos pagalbos rezervą (600 mln. EUR per metus), Europos Sąjungos solidarumo fondą (600 mln. EUR per metus), Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą (200 mln. EUR per metus), Europos taikos priemonę ir Europos investicijų stabilizavimo priemonę (paskolos iki 30 mlrd. EUR per DFP laikotarpį).

Europos plėtros fondas būtų įtrauktas į Daugiametę finansinę programą. Be to, Komisija siūlo modernizuoti pajamų sritį nustatant kelias naujas nuosavų išteklių kategorijas, kurios būtų grindžiamos pajamomis iš ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos, plastiko atliekomis pagrįstu valstybių narių įnašu ir bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės dalimi.

Prioritetas 1. Bendroji rinka, Inovacijos ir Skaitmeninė Europa - 166,3 mlrd. Eur.

Horizon Europa - 50,2 %

Euratom tyrimų ir mokymo programa - 1,3 %

Tarptautinis branduolių sąlajos tyrimų ir inžinerijos projektas, (ITER) - 3,2 %

INVEST EU fondas - 7,8 %

Europos infrastruktūros apjungimui - 13,1 %

Europos kosmoso programa - 8,5 %

Skaitmeninės Europos programa - 4,9 %

Bendrosios rinkos programa - 2,2 %

Agentūros - 1,2 %

Kita - 0,7 %

Muitinių bendradarbiavimui (CUSTOMS) - 0,5 %

Atsargos - 6,2%

Prioritetas 2. Sanglauda ir vertybės - 392 mlrd. Eur.

Sanglaudos fondas - 10,5 %

Regionų vystymo fondas - 51,2 %

Europos socialinis fondas+ - 22,9 %

Erasmus+ - 6,7 %

Reformų palaikymo programa - 5,7 %

Kurianti Europa - 0,4 %

Decentralizuotos agentūros - 0,7 %

Kita - 0,9 %

Atsargos - 1%

Prioritetas 3. Gamtos ištekliai ir aplinka - 336,6 mlrd. Eur

Europos laivybos ir žvejybos fondas - 1,6 %

Europos žemės ūkio garantijų fondas - 75,7 %

Aplinkos ir klimato kaitos programa (LIFE) - 1,8 %

Kaimo vystymo fondas - 20,8 %

Decentralizuotos agentūros - 0,2 %

Kita - 0,3 %

Atsargos - 0,2 %

Prioritetas 4. Migracija ir sienų apsauga - 30,8 mlrd. Eur.

Prieglobsčio ir migracijos fondas - 29,9 %

Integruotas sienų apsaugos fondas - 26,7 %

Decentralizuotos agentūros (Sienos) - 34,3 %

Decentralizuotos agentūros (Migracija) - 2,5 %

Atsargos - 6,6 %

Prioritetas 5. Saugumas ir Gynyba - 24,3 mlrd. Eur.

Vidaus saugumo fondas - 9,1 %

Europos gynybos fondas - 47,1 %

Karinio mobilumo programa - 23,7%

Civilinės saugos mechanizmas (rescEU) - 5,1 %

AE uždarymas (BG ir SK) - 2,3 %

Ignalinos AES uždarymas - 2.0 %

Decentralizuotos agentūros - 4,1 %

Atsargos - 6,6 %

Prioritetas 6. Kaimynystė ir Pasaulis - 108,9 mlrd. Eur.

Kaimynystės, Vystymo ir tarptautinio bendradarbiavimo instrumentas (NDICI) - 72,7 %

Humanitarinė pagalba - 9,0 %

Bendroji užsienio ir saugumo politika (CFSP) - 2,4 %

Pasiruošimo stojimui (IFA) fondas - 11,8 %

Užjūrio šalys ir teritorijos - 0,4 %

Kita - 0,9 %

Atsargos - 2,7 %

Prioritetas 7. Europos viešasis administravimas - 75,6 mlrd. Eur.

Institucijų administravimo išlaidos - 77,4 %

Europos mokyklos ir pensijos - 22,6 %

Europos Parlamentas. Mums reikia daugiau !

Europos Parlamento manymu, išipareigojimų viršutinė riba turėtų padidėti nuo dabartinio 1,0 proc. ES BNP (28 ES valstybių narių) iki 1,3 proc. ES BNP (27 ES valstybių narių), t. y. 1 324 089 mln. EUR (2018 m. kainomis), o tai yra 16,7 proc. daugiau negu Komisijos pasiūlymas. Bendrajai žemės ūkio politikai ir sanglaudos politikai skiriamos lėšos turėtų likti nepakitę, nors reikėtų ir toliau stiprinti keletą prioritetų, įskaitant išlaidų kategorijos „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ išlaidų programas (visų pirma programą „Europos horizontas“), išlaidų kategorijos „Sanglauda ir vertybės“ išlaidų programas (visų pirma programą „Erasmus +“ ir naująją Vaikų garantijų iniciatyvą, kurių biudžetas siekia 5,9 mlrd. EUR), taip pat išlaidų kategorijos „Gamtos ištekliai ir aplinka“ išlaidų programas (visų pirma programą LIFE ir naująją Energetikos pertvarkos fondą, kurių biudžetas siekia 4,8 mlrd. EUR). Decentralizuotų agentūrų, kurių veikla susijusi su migracija ir sienų valdymu, finansavimas turėtų padidėti daugiau kaip keturis kartus - nuo maždaug 3 mlrd. EUR iki daugiau kaip 12 mlrd. EUR. ES biudžeto įnašas su klimatu susijusiems tikslams pasiekti turėtų būti bent 25 proc. 2021-2027 m. išlaidų ir šie tikslai turėtų būti įtraukti į visas atitinkamas politikos sritis, taip pat kuo greičiau ir ne vėliau kaip 2027 m. šis įnašas turėtų padidėti iki 30 proc. 2021-2027 m. daugiametės finansinės perspektyvos išlaidų.

Siekiant padidinti ES biudžetą, nedidinant šalių narių įmokų Europos Parlamentas siūlo šalia dabartinių ES biudžeto šaltinių palaipsniui įteisinti naujus finansinių sandorių, skaitmeninio sektoriaus įmonių ar aplinkosaugos ES mokesčius arba ES biudžetui skirti dalį įmonių pelno mokesčio. Tokiu būdu ES valstybių narių, taip pat - ir Lietuvos, mokami įnašai taptų ne pagrindiniu ES biudžeto įplaukų šaltiniu, o tik biudžeto subalansavimo priemone. Nauji pajamų šaltiniai galėtų iš esmės (iki 40 procentų) sumažinti valstybių narių įnašus. Taip būtų sušvelnintas ir nuolatinis ginčas tarp ES valstybių donorų ir valstybių paramos gavėjų.

Suomija. Piktasis trolis iš šiaurės ar tik ne visai vykęs bandymas pasiekti

kompromisą?

2019 m. gruodžio 2 d. ES Tarybai pirmininkavusi Suomija pirmą kartą išplatino derybinį dokumentą su konkrečiais skaičių pasiūlymais, kurie sukėlė tikrą sprogimą. Jei būtų priimtas suomių pasiūlymas – ES išsipareigojimai sudarytų 1.06% ES 27 bendrųjų nacionalinių pajamų, o tai kirstų tiek per EP ambicijas, tiek per Europos Komisijos skelbiamą ambicingą Sąjungos dienotvarkę. Palyginti su 2018 m. gegužės mėn. Europos Komisijos pasiūlymu Suomija ėmėsi sumažinti bendrą biudžeto dydį 47 milijardais eurų. Tiesa, tai vis tiek daugiau nei siekiančių sumažinti Europos Komisijos išlaidavimą Austrijos, Danijos, Nyderlandų ir Švedijos pozicija.

Tuo pačiu Suomija pasiūlė du naujus biudžeto finansavimo šaltinius. Vienas jų – plastiko mokestis, kuris būtų apskaičiuojamas kaip „nacionalinis įnašas už neperdirbtų plastikinių pakuočių atliekų svorį“, antrasis – apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos mokestis.

EP pozicija ir Suomijos pasiūlymas

	2014-2020 (EU27+EVF)	Komisijos pasiūlymas 2021-2027	EP	Suomijos Pasiūlymas	Skirtumai EP-Suomija	%
I. Bendroji rinka, Inovacijos ir Skaitmeninė rinka	116.361	166.303	216.010	151.790	-64.220	-29,73%
II. Sanglauda ir vertybės, iš kurių:	387.250	391.974	457.540	374.056	-83.484	-18,25%
II a Sanglauda (ERDF+CF+ESF)	368.627	331.684	379.192	323.181	-56.011	-14,77%
II b Kita	18.623	60.290	78.348	50.875	-27.473	-35,07%
III. Gamtos ištekliai ir aplinka	399.608	336.623	404.718	346.582	-58.136	-14,36%
IV. Migracija ir pasienio apsauga	10.051	30.829	32.194	23.389	-8.805	-27,35%
V. Saugumas ir gynyba	1.964	24.323	24.639	14.691	-9.948	-40,38%
VI. Kaimynystė ir pasaulis	96.295	108.929	113.386	103.217	-10.169	-8,97%
VII. Viešasis administravimas	70.791	75.602	75.602	73.602	-2.000	-2,65%
Iš viso	1.082.320	1.134.580	1.324.089	1.087.327	-236.762	-17,88%

„Suomių pateiktas pasiūlymas tikrai nepriartino prie sutarimo. Tikiuosi, ta situacija artimiausiu metu keisis. Spaudimas prezidentui bus didžiulis. Nuo to tiesiogiai priklausys mūsų ateitis, gerovės augimas Lietuvoje. Vienas pagrindinių variklių gerovės augimo – ES investicijos, parama žemės ūkiui, regionų vystymuisi. Kuo šitas etapas ypatingas, tai parodys

bendrą Lietuvos, kaip šalies įvaizdį, turės šalis pademonstruoti tvirtą stuburą, kietai derėtis“, – Prezidentūroje surengtame susitikime kalbėjo Finansų ministras V. Šapoka.

„Iš Lietuvos valdžios institucijų trūksta garsesnio problemos formulavimo, ne tik teigiant, kad mums finansavimas sumažės 24 procentais, bet ir pateikiant labai pagrįstus argumentus ir atsakant į argumentus tų, kurie siūlo finansavimą sumažinti. Tai yra argumentų dvikova, turi būti ne tiktai bendras padejavimas dėl to, kad ES parama sumažėjo. Aš raginčiau Lietuvą griežčiau pasisakyti už didesnę Europos Sąjungos biudžetą“, – sako EP narys, Europos liaudies frakcijos Lietuvos delegacijos vadovas A. Kubilius.

1. [EP narys Andrius Kubilius apie 2021-2027 ES biudžetą](#)

Sveiki atvykę į Lietuvą ! Kurią? Rinkitės iš 2

Prastų žinių fone bent viena nebloga žinia Lietuvos regionams. Iki šiol skirstant ES pinigus Lietuva buvo laikoma vienu regionu, tad Lietuvos bendrajam vidaus produktui pagal perkamąją galią pasiekus 75 proc. ES vidurkio, Lietuva būtų laikoma pakankamai turtinga šalimi, kuriai paramos nebereikia.

Naujame finansiniame periode Lietuva bus padalyta į du statistinius regionus – labiau išsivysčiusį sostinės ir mažiau išsivysčiusį Vidurio Vakarų regioną. Nors tai automatiškai nepadidins bendros Lietuvai skiriamos ES pinigų sumos, tačiau leis sutaupyti mat Vilnius prie projektų koofinansavimo turės prisidėti daugiau, kai tuo tarpu skurdesni regionai – mažiau. Eurostat duomenimis, Vilniaus regiono BVP lygis yra 107 proc. ES vidurkio, o likusios Lietuvos – tik 62 proc. ES vidurkio. Kartu BVP lygis siekia 84,5 proc. ES vidurkio.

„Negalime dėl statistikos efekto leisti sau prarasti didžiulių europinės paramos pinigų. Mano kelta problema, jog Lietuvoje regioninė politika iš esmės neegzistuoja, buvo pradėta spręsti tik po 2016 m. Seimo rinkimų. Pasiokiau, kad Lietuva būtų suskirstyta į du NUTS 2 dydžio (nuo 800 tūkst. gyventojų) regionus. Mūsų šalyje NUTS 2 lygmenį atitinka Sostinės regionas ir likusi Lietuva. Pagal statistiką apie BVP lygį, surinktą iš šių atskirų regionų, bus planuojama ir skirstoma ES fondų parama. Tad tai likusiai Lietuvai, atsižvelgiant į jos rodiklius, o ne į vidurkį, kurį iškreipia sostinės statistika, ES parama neturėtų mažėti. Deja, dėl buvusios vyriausybės abejingumo, 2016 m. priimtas sprendimas skaidyti Lietuvą į du regionus yra šiek tiek pavėluotas, nes 2021–2027 metų ES finansavimas Lietuvai skiriamas kaip vienam regionui pagal 2014–2016 m. statistinius rodiklius.“ – sako EP narys Bronis Ropė.

1. [EP narys Bronis Ropė apie 2021-2027 ES biudžetą](#)

Europos Vadovų tarybos vadovas Ch. Michelis siekia, kad dėl biudžeto būtų susitarta dar šį mėnesį, tačiau niekas net neabejoja, kad gali prireikti ne vieno o dviejų-trijų Vadovų Tarybos susitikimų. Tad Prezidento laukia nemigos naktys ir, ko gero, pagrindinis kadencijos darbas – apginti Lietuvos piniginę.

„Sieksime sutarti dėl Lietuvai įmanomai geresnio biudžeto. Tačiau būtina atkreipti dėmesį į esminį momentą – kol nesuderėta dėl visko, nesuderėta dėl nieko“, – sako ir Lietuvos ambasadorė Europos Sąjungoje J. Neliupšienė, leidusi suprasti, kad derybų rezultatas dar skendi migloje.

Rolandas Meiliūnas, Briuselis 2020 m. vasaris.

Virš Briuselio kaupiasi debesys, virš Lietuvos lietus

